

KENTELIOÙ BREZHONEG

War ar Radio

Sizhun VII

SIZHUN VII

BEAJIÑ

KENTEL 1

AN TAKSI

V = Veig

T = Ar blenier taksi

- V - Taksi, taksi mar plij ! (TROUZ UN TAKSI O VONT KUIT)
Kaoc'h !
Aet eo kuit !
(TROUZ UN TAKSI ADARRE)
Taksi mar plij !
(UN TAKSI O CHOM A-SAV, AN NOR O TIGERIÑ)
- T - **Da belec'h emaoc'h o vont ?**
- V - **Da vMoskou emaon o vont.**
- T - Hag emaoc'h e soñj mont da vMoskou gant an taksi !
- V - N'emaon ket !
D'an ti-gar emaon o vont da gentañ.
- T - Gortozit, **emaon o vont da lakaat ar malizennoù er c'houfr.**
Setu, emaint 'barzh !
Da bet eur emañ ho tren ?
- V - Da zek eur !
- T - Amzer 'zo neuze !
- V - N'eus ket rak prenañ ar bilhed a zo d'ober ivez !
- T - Ya, gwir eo, hiziv emañ ar gwener;
Kalz tud **a zo o vont da gemer an tren.**
(AN TAKSI O VONT KUIT)
O vont da bourmen da vMoskou emaoc'h neuze !
- V - N'emaon ket !
Da labourat kentoc'h.
- T - Ya, **emaon o vont da glask gwerzhañ pesked d'ar rused !**
- T - Setu, degouezhet omp !
N'eo nemet dek eur nemet ugent.
- V - Ya, n'emaon ket re ziwezhat.
Pegement eo an dro ?
- T - Pemp lur hag hanter-kant.
- V - Pegement ?
Ker-ruz eo an traoù d'an deiz-a-hiziv !
- T - Hag ho pesked deoc'h-c'hwí, evit netra int ?

GERIAOUEG

malzenn*, ar v. -où
valise

ker cher
ker-ruz
excessivement cher
(mot à mot cher-rouge)

bilhed, ar b. -où billet
blenler, ar b. -ien
conducteur

Gwener, ar G. vendredi
kaoc'h, ar c'h. merde
koufr, ar c'h. -où coffre
(de voiture)

lur, al l. -ioù franc
pesk, ar p. -ed poisson
Ruslan, ar R. -ed/Rused
russe

taksl, an t. -où taxi

Moskou Moscou

Kemer an tren. Prendre le train.
Mont gant an taksl. Aller en taxi.

Evit netra. Pour rien.
D'an delz-a-hiziv. Aux jours d'aujourd'hui.

Amzer 'zo ! Il y a le temps !
Aet eo kuit ! Il est parti !
Degouezhet omp ! On est arrivés !

Hiziv emañ ar gwener. Aujourd'hui, nous sommes vendredi.
N'eo nemet dek eur nemet ugent. Il est seulement dix heures moins vingt.
N'emaon ket re ziwezhat. Je ne suis pas trop tard.
Prenañ ar bilhed 'zo d'ober ivez. Il faut encore acheter le billet.

Pegement eo an dro ? Combien vaut le tour (la tournée) ?
Pemp lur hag hanter-kant. Cinquante cinq francs (mot à mot cinq francs et cinquante)

Da belec'h emaoch o vont ? Où allez-vous ?
Da bet eur ? A quelle heure ?
Da zek eur. A dix heures.

bezañ e soñj
bet e soñj
avoir l'intention de
chom a-sav
chomet a-sav
s'arrêter
gwerzhañ
gwerzhet vendre
kemer kemeret
prendre
mont gant
aet gant aller en
mont kuit aet kuit
partir
n'eus ket
il n'y a pas
prenañ prenet
acheter

da belec'h où
(avec mouvement)
nemet
seulement
hanter-kant
cinquante
ho votre, vos

SIZHUN VII

KENTEL 2

EN TI-GAR

V = Veig

L = Liza

M = Ur vouezh en ti-gar

V - Sell 'ta Liza !
Mat ar jeu ?

L - Mat-tre Veig !
Emaout o vont da gemer an tren ?

V - Ya, da bPariz emaoon o vont !

L - Me ivez.
Deomp asambles neuze !

V - Dispar !
Deomp da brenañ ar bilhedoù.

L - Chom amañ !
Emaon o c'hortoz !
Daouzek den a zo c'hoazh dirak ar c'hel !

V - Deus !
Emaon o vont da gemer an daou vilhed gant ar mekanik.

L - Mat !
Ha me a zo o vont da brenañ madigoù ha kouignoù evit an hent.

V - A ! Ar merc'hed !
Atav o soñjal en traoù mat !
Ha pren butun, bier ha kazetennoù ivez !

L - Mat !
(TROUZ AR MEKANIK BILHEDOU)

V - Mil mallozh gast !
Lonket ar gartenn-vank gant ar mekanik sot-mañ !
(TAOLIOU TROAD ER MEKANIK)
Setu ar bilhedoù ha ma c'hartenn-vank.

L - Hag ar pourvezioù !
Prest omp ?

V - Emañ ar malizennoù war ar garrigell.

L - Pounner int !
Petra c'hoazh a zo e-barzh ?

V - Fri-furch !
Pesked !
Emaon o vont da vMoskou da werzhañ pesked !

- L - Pesked !
E-barzh malizennoù !
O farsal emañ !
- M - An tren o vont da bPariz a zo oc'h erruout en ti-gar.
Chom a ra a-sav div vunutenn.
- V - N'eus ket amzer da farsal !
Deomp buan !
(TROUZ TUD O REDEK HAG AR GARRIGELL O PELLAAT)

GERIAOUEG

kartenn-vank* , ar g. -où-b. <i>carte bancaire</i>	fri-furch <i>curieux,</i> <i>qui cherche à savoir</i>	farsal farsel plaisanter lonkañ lonket avaler, <i>engloutir</i>	daouzek <i>douze</i>
kouign* , ar g. -où gâteau	pounner <i>lourd</i>	reded redet <i>courrir</i> soñjal soñjet <i>penser</i>	
fri , ar f. -où nez			
madig , ar m. -où bonbon, <i>friandise</i>	Pariz <i>Paris</i>		
mekanik , ar m. -où <i>machine</i>			
pourvez , ar p. -ioù <i>provision</i>			
Sell 'ta ! Regarde donc (qui arrive, qui est là) ! (expression très courante utilisée lorsque l'on rencontre quelqu'un).			
Mat ar jeu ? Ca va ?			
Chom amañ ! Reste ici !			
Deus ! Viens !			
N'eus ket amzer da farsal ! On n'a pas le temps de plaisanter !			
An traoù mat. Les bonnes choses (les sucreries).			

SIZHUN VII

KENTEL 3

BEAJIÑ GANT AN TREN

K = kontroller

P = Paotr an ostaliri

(TROUZ AN TREN O VONT KUIT)

- V - Deus Liza, ar c'hombod-mañ a zo goulo !
(TROUZ AN NOR O TIGERIÑ, VEIG HA LIZA OC'H EN EM STALIAÑ)
Ha neuze, Liza, petra emañ o vont d'ober da bPariz ?
- L - O vont da bourmen emañ.
Ma breur a zo o chom du-hont.
Ha te Veig, petra emañ o vont d'ober du-hont ?
- V - O vont da gemer ar c'harr-nij emañ.
Ar c'harr-nij evit Moskou.
(TROUZ AN NOR O TIGERIÑ : AR C'HONTROLLER)
- K - Ho pilhedoù mar plij !
- L - Disoñjet 'm eus !
- K - Ur c'hwez drol a zo amañ !
Emaon o vont da zigeriñ ar prenestr.
(TROUZ AR PRENESTR HAG AN NOR)
- V - N'eo ket a-walc'h met kreisteiz hanter eo !
Poent eo mont da zebriñ merenn !
- L - Deomp betek ar wetur-ostaliri.
Ma c'hof a zo goulo ivez !
(TROUZ AN TREN. AN DORIOU ETRE AR GWETURIOU. TROUZ LISTRI)
Petra a zo da zebriñ ?
- P - Avaloù-douar, vioù, tomatez, karotez...
- L - Dastumet goude manifestadeg ar beizanted ?
Biskoazh kemend-all !
- P - Pesked pe yer a zo ivez.
- L - Pesked !
Feiz nann 'vat !
Pesked a-walc'h a zo o flaeriañ e-barzh malizennoù Veig !

GERIAOUEG

dimezell*, an d. -ed
demoiselle
gwetur-ostaliri*, ar w. ioù-o.
wagon restaurant
manifestadeg*, ar v. -où
manifestation
tomatez, an t. (s. -enn* an d.)
tomate

c'hwez, ar c'h. -ioù *odeur*
karr-nij, ar c'h. kirri-n. *avion*
kof, ar c'h. -où *ventre*
kombod, ar c'h. -où
compartiment
kontroller, ar c'h. -ien
contrôleur
listri, al l. *vaiselle*
pelzant, ar p. -ed *paysan*
prenestr, ar p. -où/prenester
fenêtre

Petra emañ o vont d'ober da Bariz ? *qu'est-ce que tu vas faire à Paris ?*
Kreistelz hanter eo ! *Il est midi et demi !*
Poent eo mont da zebriñ merenn ! *Il est temps d'aller déjeuner !*
Dastumet goude manifestadeg ar beizanted.
Ramassé après la manifestation des paysans.
Bliskoazh kemend-all ! *Jamais encore !*

drol *bizarre, étrange*

goullo *vide*

beajiñ *beajet*
voyager

debrñ *debret*
manger

en em stallañ
en em staliet
installer

flaerñ *flaeriet*
puer

pourmen
pourmenet
(se) promener

betek *jusque*

biskoazh
jamais
(au passé)

kemend-all
pareille chose,
autant

SIZHUN VII

KENTEL 4

ER METRO

(TROUZIOU AN TI-GAR E MONTPARNASSE)

M - Hoc'h evezh mar plij !
An tren niverenn mil daou c'hant unan (1201) o tont eus Kemper a zo oc'h erruout war ar c'hae niverenn c'hwec'h.

L - Dihun 'ta Veig !
Erruet omp e Monparnasse !

V - Pelec'h an diaoul emañ ar c'harrigelloù ?
(TROUZ AR C'HARRIGELLOU, AR BOUCHOU)

L - Kenavo dit Veig !
A-benn ar wech all !
Emañ ma breur o c'hortoz du-se.
Beaj vat !
(TROUZ AN TI-GAR)

V - Ha setu burev an ditour.
Mar plij, penaos mont betek Roissy ?

Ar paotr - Sellit ouzh kartenn an R.E.R;

V - Petra !
Anvioù droch a zo amañ !
Emaon o vont da brenañ ur bilhed metro.
(TROUZ AR METRO, TUD O REDEK EN TREPASIOU, SKALIEROU)
Nag a dud amañ o redek !
Da belec'h emañ an holl barizianed-se o vont ?
Ha setu ar metro !
A ! Emaon 'barzh...
Mar plij Aotrou !
Da Roissy emañ o vont !
Pelec'h diskenn ?

An Ao - Sellit ouzh ar panneloù, skrivet eo.

V - Bennozh doue !
(TROUZ AN DORIOU O TIGERIÑ)
Degouezhet on !
Nag a skalieroù !
O ! Kaoc'h !
(TROUZ UR VALIZENN O KOUEZHAÑ)
Ma malizenn, ma rochedoù, ma loeroù, ha ma fesked o tiskenn en-dro gant an diri !

GERIAOUEG

beaj*, ar v. -où *voyage*
bennozh*, ar v. -ioù
bénédiction

loer*, al l. -où
chaussette, bas
niverenn*, an n. -où
chiffre, numéro

panell*, ar b. -où
panneau, pancarte
roched*, ar r. -où
chemise (d'homme)
titour*, an d. -où
renseignement

bouch, ar b. -où *baiser*
burev, ar b. -ioù *bureau*
dlaoul, an d -ed *diable*
evezh, an e. -ioù *attention*
kae, ar c'h. -où *quai*
skaller, ar s. -ioù *escalier*

diskenn *diskennet*
descendre

du-se là, par là

na(g) combien
 (exclamatif)

Hoc'h evezh mar plij ! Votre attention s'il vous plait !
Beaj vat ! Bon voyage !
Bennozh Doue ! Merci ! (Dieu vous le rendra).
Pelec'h an dlaoul ! Mais où donc !
Burev an ditour. Le bureau de renseignements.
An tren o tont eus Kemper. Le train qui vient de Quimper.
Nag a dud amañ o redek ! Tous ces gens qui courent !
Da belec'h emañ an holl barzianed-se o vont ?
Mais où vont donc tous ces parisiens ?
Pelec'h diskenn ? Où faut-il que je descende ?

SIZHUN VII

KENTEL 5

EN AERBORZH HAG ER C'HARR-NIJ

M = mouezh en uhelgomzer

P = Plac'h ar bilhedi

Ma = Ar maltouter

D = An dimezell

(TROUZIOU AN AERBORZH)

- V - Na pegen bras eo amañ !
 Pelec'h mont da brenañ ma bilhed ?
 A ! Du-se !
 Ur bilhed evit Moskou mar plij !
- P - Peseurt klas Aotrou ?
 Kentañ klas, klas afer, klas marc'had-mat ?
- V - Klas marc'had-mat, evel-just !
 Pegement eo ?
- P - Daou vil lur.
- V - Gast, ker eo an traoù amañ !
 Erfin, e-mod-se 'mañ !
 Da bet eur emañ ar c'harr-nij o loc'hañ ?
- P - Da seizh eur hanter.
- M - An dud a zo o vont da vMoskou a zo pedet da vont betek an nor B.
 (TROUZIOU TUD O KERZHET)
- V - Ha setu ar maltouterezh !
- Ma - Netra da ziskleriañ Aotrou ?
- V - Eo, pesked !
- Ma - En ho malizenn ?
 Ur farser oc'h, mat eo, tremenit !
 (TROUZ AR C'HARR-NIJ)
- M - Degemer mat war-vourzh ar c'harr-nij evit Moskou.
 Lazhit ho sigaretenn, stagit ho kouriz.
 Prest omp da zibradañ.
- V - Dimezell !
 Spontus eo an trouz !
- D - Na rit ket biloù !
 Erruet omp a-us d'ar c'houmoul, sellit dre al lumber !
- V - Na brav eo !

- D - Emaomp o tremen a-us da vro-Alamagn.
(MOUEZHIOU KOUNNARET)
- V - Reuz a zo !
Petra 'c'hoarvez ?
- M - Hoc'h evezh mar plij, chomit sioul.
Diheñchet eo ar c'harr-nij gant ur strollad armet.
Emaomp o nijal war-zu Teheran !
- V - Mallozh-ruz !
Ha debret e vez pesked du-hont?

GERIAOUEG

aler* , an a. -ioù <i>affaire</i>	marc'had-mat <i>bon marché</i>	armañ armet <i>armer</i>	dre par
koumoul , ar c'h (s. -enn* ar g.) <i>nuage</i>	reuz <i>malheur,</i> <i>ravage, désordre</i>	chom chomet sioul <i>rester calme</i>	e-mod-se <i>de cette façon</i>
mallozh* , ar v. -ioù <i>malédiction</i>	sioul calme	c'hoarvezout <i>c'hoarvezet</i> <i>arriver, se passer,</i> <i>se dérouler</i>	erfin enfin
maltouterezh* , ar v. -ioù <i>bureau, poste de douane</i>	spontus terrible, <i>effrayant</i>	dibradañ dibradet <i>soulever de terre,</i> <i>décoller</i>	pegen combien <i>(exclamatif devant</i> <i>les adjectifs)</i>
degemer , an d. <i>accueil</i>		war-zu <i>en direction de</i>	
gouriz , -ioù <i>ceinture</i>		diheñchañ diheñchet <i>détourner (du chemin)</i>	
lomber , al l. -ioù <i>lucarne,</i> <i>hublot</i>		diskleriañ diskleriet <i>déclarer</i>	
maltouter , ar m. -ien <i>douanier</i>		lazhañ lazhet tuer; <i>éteindre</i>	
uhelgomzer , an u. -ioù <i>haut-parleur</i>		loc'hañ loc'het <i>partir, se mettre en</i> <i>mouvement</i>	
Degemer mat ! Bienvenue !		pediñ pedet prier, <i>demander, inviter</i>	
Lazhit ho sigaretenn ! Eteignez vos cigarettes !		tremen tremenet <i>passer, laisser passer</i>	
Staglit ho kouriz ! Attachez vos ceintures !			
Na rit ket biloù ! Ne vous en faites pas !			
ur strollad armet. Un groupe armé.			
Mallozh-ruz ! Malédiction !			

1 - AR STUMM WAR OBER D'AN AMZER VREMAÑ LA FORME PROGRESSIVE AU PRESENT

La forme progressive permet d'exprimer une action qui est "en train de" se dérouler.
Cette forme peut se comparer à l'anglais :

He is singing. *Il est en train de chanter (il chante).*

La forme progressive est construite à l'aide du verbe **bezañ/être** et du participe présent.
Celui-ci est formé de l'infinitif du verbe précédé de la particule verbale "o" (oc'h devant une voyelle). (voir Sizhun VI)

Ex : **Emaon o c'hortoz !**
J'attends ! (I am waiting !)

O farsal emaut.
Tu plaisantes. (You are joking)

Da bet eur emañ ar c'harr-nij o loc'hañ ?
A quelle heure est-ce que l'avion va décoller ?

Suivant la place et la nature du sujet, les formes du verbe être sont le plus souvent **ZO**, **EZ EUS** ou la conjugaison de **EMAN**.

A) **Sujet placé devant le verbe : A ZO**

Ex : **Pesked a zo o flaeliañ e-barzh malizennoù Veig !**
Il y a des poissons qui puent dans les valises de Veig !
An tren a zo oc'h erruout war ar c'hae niverenn 6.
Le train arrive sur le quai numéro 6.

B) **Sujet défini placé après le verbe : EMAN et sa conjugaison**

Ex : **Emañ ma breur o c'hortoz du-se. Mon frère est en train d'attendre là-bas.**
Da bet eur emañ ar c'harr-nij o loc'hañ ?
A quelle heure est-ce que l'avion va décoller ?

C) **Sujet indéfini placé après le verbe : EZ EUS**

Ex : **War ar c'hae niverenn 6 ez eus un tren oc'h erruout. (1)**
Sur le quai numéro six, il y a un train qui arrive (en train d'arriver).

(1) Cette phrase ne figure pas dans les dialogues.

2 - O VONT DA/ALLER (FAIRE QUELQUE CHOSE)

Pour exprimer un futur proche, on utilise le verbe **mont/aller** à la forme progressive, suivi de la préposition **da (à)** qui indique la direction, le mouvement. Cet emploi correspond exactement à l'anglais **"going to"**.

Ex : **Emaon o vont da lakaat ar malizennoù er c'houfr.**

*Je vais mettre les valises dans le coffre.
I am going to put the suitcases in the boot.*

Kalz tud a zo o vont da gemer an tren.

*Beaucoup de gens vont prendre le train.
Lots of people are going to catch the train.*

Emaout o vont da gemer an tren ?

*Tu vas prendre le train ?
Are you going to catch the train ?*

Me a zo vont da brenañ madigoù.

*Je vais acheter des bonbons.
I am going to buy some sweets.*

Emaon o vont da vMoskou da werzhañ pesked.

*Je vais à Moscou vendre des poissons.
I am going to Moscow to sell fish.*

Petra emaout o vont d'ober da Bariz ?

*Qu'est-ce que tu vas faire à Paris ?
What are you going to do in Paris ?*

O vont da bourmen emeon.

*Je vais me promener.
I am going to enjoy myself.*

Retenez bien que lorsque le sujet précède le verbe on emploie **A ZO**; Dans le cas contraire, on emploiera les formes de **EMAN**.

Ex : **Me a zo o vont da brenañ madigoù.**

Je vais acheter des bonbons.

Emaon o vont da brenañ madigoù.

Je vais acheter des bonbons.

La première de ces phrases insiste plus sur le sujet, celui qui fait l'action (ici celui qui achète les bonbons);

La seconde insiste plus sur l'action en elle-même (ici le fait d'aller).

3 - LIESTER AN ANVIOU/LE PLURIEL DES NOMS : -OU, -IOU/-ED

Le pluriel des noms s'exprime en règle générale en ajoutant une terminaison à la forme du singulier. Les marques les plus courantes du pluriel sont : **-où (-ioù)** et **-ed**.

A) *Les terminaisons -où ou -ioù*

Elles marquent le pluriel des noms de choses.

Ex : **ur bilhed (un billet) bilhedoù (des billets)**
un anv (un nom) anvioù (des noms)
ur pourvez (une provision) pourvezioù (des provisions)

B) *La terminaison -ed*

Elle marque le pluriel d'êtres vivants.

Ex : **merc'h (fille) merc'hed (des filles)**
pesk (poisson) pesked (des poissons)

C) *Le pluriel des noms composés*

Dans un nom composé c'est toujours le premier élément du nom qui porte la marque du pluriel.

Ex : **Aval-douar (pomme de terre)**
Avaloù-douar (des pommes de terre)

4 - AR C'HEMMADURIOU DRE VLOTAAT/LES MUTATIONS ADOUCISSANTES

Certains mots entraînent des mutations dites adoucissantes de la consonne initiale du mot qui les suit quels que soit la nature, le genre et le nombre de ce dernier.

Elles se produisent après les mots suivants :

prépositions	possessifs	nombres	particules verbales	conjonctions	adjectifs préfixés
a (de)	da (ton, ta, tes)	daou (deux)	a	pe (ou)	hanter (moitié)
da (à)	e (son, sa ses à lui)	div (deux)	en em	pa (quand)	holi (tout, tous)
dindan (sous)			en ur		re (trop)
diwar (de dessus)			n e		
dre (par)					
eme (dit)					
war (sur)					

Ces mots produisent les mêmes mutations qu'après l'article sur les mots féminins singuliers plus la mutation **D/Z**.

<u>K</u>	<u>I</u>	<u>P</u>	
G	D	B	
<u>G</u> (GW)	<u>D</u>	<u>B</u>	<u>M</u>
C'H (W)	Z	V	V

Ex : P/B	pourmen	da bourmen
T/D	tud	nag a dud
K/G	kentañ	da gentañ
B/V	bro	da vro
M/V	Moskou	da vMoskou
D/Z	diwezhat	re ziwezhat
G/C'H	gortoz	da c'hortoz
GW/W	gwetur	da wetur

Vous noterez que certaines mutations ont été écrites ainsi :

Da vMoskou   lire da Voskou
 Da bPariz   lire da Bariz

Nous sommes ici en présence d'une convention d'écriture qui permet au lecteur de retrouver sans ambiguïté la forme sans mutation quand il s'agit d'un nom propre d'origine étrangère, peu connu.

Impression Maison des Associations , Quimper